

ORGANIZOVANJE DOGAĐAJA U USLOVIMA PANDEMIJE**THE ORGANIZATION OF AN EVENT DURING A PANDEMIC**Tijana Krajoan, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad***Oblast – INŽENJERSKI MENADŽMENT**

Kratak sadržaj – U radu se analizira primena EMBOK modela u organizovanju Internacionalne Naučne Konferencije o industrijskim sistemima IS`20 u vidu virtualnog događaja, za vreme pandemije COVID – 19.

Ključne reči: Menadžment, događaj, organizacija, embok, pandemija.

Abstract – The thesis presents the use of EMBOK model in organizing the International Scientific Conference on Industrial Systems IS`20, as a type of virtual event due to existing protection recommendations and restrictions as a result of the pandemic COVID – 19.

Keywords: Management, Event, Organization, Embok, Pandemic.

1. UVOD

Predmet istraživanja rada jeste primena EMBOK modela u organizovanju Internacionalne Naučne Konferencije o industrijskim sistemima IS`20 u vidu virtualnog događaja, za vreme pandemije. Nakon 40 godina duge istorije održavanja ove Konferencije na tradicionalan način, organizatori događaja suočeni su sa izvođenjem aktivnosti i održavanjem događaja virtualnim putem usled postojećih preporuka zaštite i ograničenja zbog pandemije COVID – 19. Navedeni događaj realizovan je 07. i 08. oktobra 2020. godine.

Cilj događaja jeste organizacija i uspešna realizacija internacionalne naučne konferencije kojoj će pristupiti istaknuti stručnjaci iz date oblasti, prezentovati svoja znanja uz razmenu praktičnih iskustva i predložiti rešenja za unapređenje poslovanja i proizvodnje, kao i održavanje dugogodišnje tradicije.

Osnovni cilj rada jeste pružanje smernica za organizovanje događaja za vreme pandemije COVID - 19 i primenu osnovnog EMBOK modela u vanrednoj situaciji, kao okvir koji olakšava realno sagledavanje procesa i aktivnosti koje je potrebno sprovesti kako bi se određeni virtualni događaj uspešno realizovao.

Istovremeno se žele uporediti efekti koje događaj manifestuje kada je organizovan na tradicionalan način u odnosu na virtualno, usled postojećih preporuka zaštite i ograničenja.

Istraživanje izvedeno na bazi prethodnih teorijskih saznanja i empirijskih činjenica zasniva se na sledećim pitanjima:

NAPOMENA:

Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bio dr Nenad Simeunović.

- Da li je EMBOK pogodan model za organizovanje Internacionalne Naučne Konferencije o industrijskim sistemima IS`20 u vidu virtualnog događaja?
- Da li se ispunjenje svrhe događaja i iskustva dobijena posredstvom virtualnog IS`20 događaja i elektronskih medija, mogu porediti sa iskustvima dobijenim tradicionalnim organizovanjem događaja?
- Da li virtualni događaji dobijaju na značaju usled napretka tehnologije, pojave interaktivnog, digitalnog medija odnosno Web-a 2.0 i kao takvi predstavljaju dodatak iskustvu i opciju, ili zamenu za organizovanje događaja uživo?

U cilju boljeg razumevanja tematike ovog rada, opisane su teorijske osnove samog događaja, pre svega njegov pojam, istorija nastanka i značaj. Zatim najznačajnije klasifikacije događaja i tipologija, kao i ponuda događaja usled promena na tržištu. Zatim je ukazano na važnost fenomena publike kao značajnog aspekta događaja, i faza promena iste usled pojave digitalizacije. Prikazaće se kratka istorija pandemije i njen pojam radi boljeg razumevanja nastale situacije i komparacije reakcija i borbi protiv iste, tada i sada. Potom će se kroz prikaz detalja u vezi COVID-a-19 sagledati trenutna situacija u Zemlji i svetu, kao i pozicija za organizovanje događaja za vreme pandemije. Druga polovina rada fokusirana je na definisanje teorijske osnove EMBOK modela, koja podrazumeva analizu, primenu i mogućnošću modifikacije ovog modela koji je široko prihvaćen u svetui na samom kraju dat je primer primene EMBOK modela na konkretnom događaju.

„Organizovanje događaja je multidisciplinarno zanimanje u uzbudljivoj industriji koja raste. Privlači osobe koje poseduju kreativne talente i organizacione sposobnosti. Organizatori događaja uživaju u radnom okruženju u kojem ni dva dana nisu ista.

Događaji ne samo da pružaju ljudima zabavna, jedinstvena i nezaboravna iskustva, već imaju sposobnosti i da održavaju i oblikuju naše društvo“ [1].

2. TEORIJSKE OSNOVE DEFINISANJA DOGAĐAJA

„Događaji su privremene pojave, planirane ili neplanirane, sa konačnim, odnosno određenim, vremenom trajanja“ [2]. Pretpostavka je da događaji datiraju još od nastanka drevne civilizacije. Jedan od prvih koji stvara doprinos na ovom polju jeste Gets (1991) koji događaju daje definiciju. Na događaje se može gledati sa dva

aspekta, prema organizatoru događaja, oni su jednokratni i retki, jer se organizuju izvan slopa redovnih aktivnosti i prema publici ili učesniku kao zabava, razonoda i društveno – kulturno iskustvo mimo normalnog opsega svakodnevnice [2].

Osnovna podela jeste na planirane i neplanirane događaje. Planirani događaji su oni kojima se bavi industrija događaja, i za njihovo vođenje i upravljanje zahteva se postojanje menadžmenta događaja, vremensko trajanje sa početkom i krajem, izvršioc i učesnici na događaju i adekvatna i potrebna postavka. Dok se za neplanirane događaje vezuju nezgode, elementarne nepogode i incidentne situacije.

Kada govorimo o veličini događaja, onda možemo razlikovati ova četiri oblika događaja [1]:

- Lokalni događaji,
- Mega događaj,
- Hallmark događaj,
- Glavni događaj.

Događaji se takođe mogu klasifikovati prema ponovljivosti i specifičnosti postavljanja i izvršenja događaja i to na specijalne i uobičajne događaje [3].

Dok prema kriterijumu namene i karakteristika događaja možemo razlikovati ovih 8 vrsta [2]:

- kulturni događaji,
- umetnički, odnosno zabavni događaji,
- poslovni, odnosno trgovinski događaji,
- sportski događaji,
- obrazovni i naučni događaji,
- rekreativni događaji,
- politički, odnosno državni događaji,
- privatni događaji.

„Poželjno je osmisliti takvu ponudu događaja koja će stvoriti publiku, odnosno potrošače. Programi događaja sami za sebe ne mogu da stvore posetioce, ali odnosi koji se uspostavljaju i izgrađuju između organizatora i publike, na osnovu direktne komunikacije i kvalitetnog programa omogućuju stvaranje potrošača za svaku vrstu ili tip događaja“ [3].

3. PUBLIKA I DIGITALIZACIJA

Fenomen publike kao i fenomen događaja nužno su povezani, pa tako oba datiraju od najstarijih izvora civilizacije. Kada govorimo o publici koju poznajemo danas, kroz istorijski kontekst, možemo zaključiti da se njen sadržaj menjao kroz vreme. Prvobitno publika u antičkim amfiteatrima, gladijatorske borbe, Olimpijske igre, zatim, pozorišta, bioskopi i politički skupovi, pa sve do koncepta elektronske masovne publike, koja je relevantna i danas.

Publika predstavlja grupu pojedinaca koji učestvuju u nekom događaju, prate ga svojim prisustvom i pažnjom i intelektualno se angažuju oko njega. Prvobitno publiku je karakterisalo samo aktivno uzimanje učešća u događaju, upravo publika je bila ta koja je na licu mesta davala svoj sud, pozitivan ili negativan.

Međutim, „sve počinje sa spoznajom da interaktivni digitalni mediji menjaju kontekst i ulogu publike. Interaktivni digitalni mediji (Web 2.0 i društvene mreže) primoravaju istraživače da preispituju pojam publike i načine na koje se publika poima“ [4].

Ovaj trend dodatno je promenjen pojavom pandemije, gde su menadžeri događaja i njihova publika preko noći primorani da se digitalizuju hteli to ili ne. Stoga, menadžeri događaja svojom inovativnošću i kreativnošću vrše sve napore kako bi održali prohteve svoje publike i zadržali deo doživljaja i emocije koja se ostvaruje događajima uživo.

4. PANDEMIJA I COVID – 19

Pandemija je epidemija prezentovana na većoj geografskoj širini, tačnije izvan granica jedne zemlje [5].

Reč epidemija koristi se za bolest koja je zarazna ili virusna i koja je zarazila veći broj ljudi, ali samo u jednoj zemlji ili određenim granicama neke regije u kratkom vremenskom periodu. Epidemija označava brzo širenje zarazne bolesti, a kada kažemo pandemija, to se više odnosi na geografsku rasprostranjenost [6].

Prema Svetskoj zdravstvenoj organizaciji, o pandemiji se može govoriti kada su ispunjena tri uslova [7]:

- u nekoj populaciji se pojavilo do tada nepoznato oboljenje,
- uzročnici inficiraju ljude i izazivaju teške posledice,
- uzročnici bolesti se šire brzo i zadržavaju se među ljudima.

Kroz istoriju civilizacija je trpela mnoge pandemijske i epidemije koje su odnele mnogo života, a i uticale na menjanje same istorije populacije. Zaraze beleže svoje postojanje još od prvobitne civilizacije pa sve do danas.

Virus koji se pojavio 2019. godine, poznatiji kao Korona virus, nazvan je SARS – CoV – 2. Ovaj virus se do sada mogao naći da cirkuliše među životinjama, ali je ne dovoljno ispitanim genetskim mutacijama prešao na čoveka nakon čega se vrlo lako prenosi među ljudima. Bolest koja je uzrokovana ovim virusom nazvana je COVID – 19.

Virus se prenosi od osobe do osobe uglavnom u slučajevima: bliskog međusobnog kontakta, putem respiratornih kapljica proizvedenih od strane zaražene osobe i one uzrokuju infekciju prilikom udisanja ili u dodiru sa sluzokožom. Neki od simptoma su povišena telesna temperatura, kašalj, otežano disanje, umor, bolovi u mišićima ili telu, gubitak čula ukusa ili mirisa.

Vlasti pogođenih i ugroženih zemalja čine sve da pomognu svojim građanima sprovodeći mere i propise za sprečavanje i suzbijanje zarazne bolesti.

Kod uredbe za održavanja događaja mere su adaptirane prema stepenu kritičnosti situacije zaraze. Od totalne zabrane organizovanja okupljanja, okupljanje sa do 50 prisutnih, 300 prisutnih i slično, a sve u zavisnosti i od veličine objekta i obezbeđenih sredstava zaštite. Istovremeno, kod organizacije događaja vrlo je važno da [8]:

- Svako drugo mesto za sedenje bude slobodno, ukoliko je moguće i dva mesta,
- Se obavezno nose zaštitne maske od strane prisutne publike, posetilaca i zaposlenih lica,
- Broj lica u prostorijama bude ograničen,
- Se praktikuje fizička distanca, odnosno međusobno rastojanje između dva lica od najmanje dva metra,
- Se u slučaju manjeg rastojanja između dva lica obezbede staklene, plastične ili slične barijere,
- Prostorije, podovi, oprema, uređaji, nameštaj budu redovno dezinfikovani,
- Se obavezno koriste dezinfekciona sredstva.

Kada se događaj održava na otvorenom prostoru, dozvoljeni broj prisutnih kao brojka menja se iz nedelje u nedelju u skladu sa situacijom, istovremeno između posetilaca se mora održavati distanca od najmanje jedan i po metar, uz obavezno nošenje zaštitnih maski posetilaca, kao i zaposlenih koji učestvuju u organizaciji događaja.

Prilagođavanje putem digitalizacije:

- Optimizacija platforme (uspeh događaja leži u kreativnosti),
- Rešavanje problema pre događaja (menadžeri događaja moraju da predvide i reše tehničke probleme specifične za događaje na mreži, pre početka samog događaja)
- Podsticanje angažovanja (menadžeri događaja se moraju činiti sve da online događaji dobiju interaktivan karakter, umesto da učesnici samo sede i slušaju)
- Unapred snimljeni događaji (dodaju produkcijsku vrednost i olakšavaju prisustvo većem broju ljudi kroz unapred snimljene događaje) [9].

Događaji za vreme pandemije mogu biti otkazani, odloženi, organizovani uz strogo pridržavanje merama zaštite ili organizovani virtualnim putem.

5. EMBOK MODEL

EMBOK model ima vrlo važnu ulogu kod organizovanja događaja, čini neku vrstu temelja i šablona za svaki događaj koji se treba organizovati.

Naime njegova najznačajnija uloga jeste što potpomaže razumevanje samog događaja, on pruža okvir koji olakšava realno sagledavanje procesa i aktivnosti koje je potrebno sprovesti kako bi se određeni događaj sa velikim uspehom realizovao.

EMBOK model podrazumeva četiri glavna segmenta, a to su: faze, procesi, osnovne vrednosti i domeni znanja, sa tim da svaki od njih obuhvata svojih pet elemenata. Ovakva šematska struktura koristi se kao univerzalni okvir za kreiranje događaja.

Primenjuje se kod svih tipova događaja i prilagođen je potrebama različitih kultura, vlada, obrazovnih programa i organizacija.

Svaki od elemenata i aspekata je međusobno povezan, i primenjuju se upravo tako formirani, kao jedna neraskidiva celina. Aktivnosti unutar svakog elementa ovog modela se ne izvršava samostalno, jer tako kreirani čine smernice za prolazak kroz sve faze i aspekte pri organizaciji nekog događaja. Menadžeri događaja ga koriste kao pravilnik ponašanja i bolje razumevanje samog događaja čiju organizaciju izvršavaju.

Prednost EMBOK modela jeste što je sveobuhvatan. Naime, pri njegovoj kreaciji to je bio i cilj stručnjaka i tvoraca ovog modela, da obuhvati što je moguće više oblasti, da bude primenljiv za sve vrste događaja i da ga mogu implementirati kako u obrazovanju tako i u praksi. Iz primera EMBOK matrice vidimo da se njegova primena može dodatno modifikovati, proširiti, uključiti dodatne elemente i time prilagoditi svakoj željenoj sferi upotrebe. Pa ga tako svaki menadžer događaja može uskladiti po svojim željama, potrebama i svom nahođenju. Ono što je takođe korisno jeste njegova koherentnost, dakle, njegova struktura daje smernice i predstavlja vernog vodiča kroz sve faze događaja za svakog menadžera događaja, sagledava celokupan proces, i pruža dodatne ideje.

6. ANALIZA DOGAĐAJA IS`20 KROZ EMBOK DOMENE

Izabran je događaj kojim bi se prikazao potencijal i kapacitet primene Embok modela i u slučaju događaja organizovanog za vreme vanrednog stanja pandemije i socijalne distance. Internacionalna Konferencija o industrijskim sistemima, na temu Industrijskih inovacija u digitalnom dobu predstavlja osamnaestu konferenciju po redu, koja se jednom u tri godine održava u Novom Sadu organizovana od strane Fakulteta Tehničkih Nauka, Univerziteta u Novom Sadu.

Osnovni ciljevi orgaanizovanja ovog događaja pored održavanja dugogodišnje tradicije su [10]:

- Okupiti istaknute istraživače i praktičare sa fakulteta, naučnih instituta i različitih preduzeća ili drugih organizacija,
- Omogućiti prezentaciju novih znanja i razmenu praktičnog iskustva u inženjerstvu i upravljanju industrijskim sistemima i
- Da predloži teorijski razvijena i ispitana u praksi rešenja za unapređenja proizvodnje i poslovanja postignuta u periodu između dve konferencije.

Organizovanje IS`20 događaja prolazi kroz pet domena koji se odnose na administraciju, dizajn, marketing, operacije i rizik. U sklopu ovih domena predstavljeni su i poddomeni za svaku aktivnost gde je događaj detaljnije opisan. Putem definisanja domena određene su odgovornosti i kompetentnosti tokom organizovanja događaja.

7. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Uslud globalne pandemijene brojne su kompanije i industrije čiji opstanak se dovodi u pitanje, a svi oblici poslovanja i upravljanja prešli su na Internet i trenutno velike nade se polažu na mreži da obezbedi potpuni oporavak.

Virtualni događaji na mnoge načine ne mogu zameniti stvarnu stvar, ali ne možemo da osporimo da je vreme digitalizacije uzelo maha u svim sferama našeg života i da smo se toliko navikli i sjedinili sa njom, da nam promene i prilagođavanja sve lakše padaju. Socijalizacija i fizička prisutnost nama kao socijalnim bićima veoma je važna, ali ipak uočene su određene prednosti koje sa sobom donosi organizacija virtualnog događaja.

Naime, za organizaciju ovakvih događaja troškovi su nesumnjivo manji. Organizovanje prostora, smeštaja, prevoza, obroka, poklona nije potrebno sprovesti ili je u znatno manjoj meri, što se u mnogome odražava na finansijski aspekt događaja. Zatim, prilagodljivost. Kako kod organizatora, tako i kod publike i učesnika na događaju. Gde god u svetu da se nalaze, u ma kojoj vremenskoj zoni, lica mogu pristupiti događaju iz udobnosti svog doma. Ono što je takođe izuzetna prednost jeste širina obuhvata, tačnije širina publike koja može biti uključena u događaj. Ograničenost kapaciteta, finansija ili mogućnosti putovanja ovde više ne predstavljaju problem. Prikupljanje i upravljanje podacima, kao i merenje performansi samo su još neke u nizu od prednosti koje digitalni događaj nudi.

Što se tiče budućih studija planiranih događaja, za sada, kako Getz navodi „ta tablica je prazna“. Vršer se špekulacije o tome kako bi se virtualni događaji mogli razvijati i pretiti događajima uživo da potpuno nestanu, ali zamena za uživo iskustvo jednostavno ne postoji. „Ni na trenutak ne mogu da verujem u to“, tvrdi Getz [11].

Na osnovu izvršene analize u istraživačkom delu rada zaključujemo da je EMBOK pogodan model za organizovanje Internacionalne Naučne Konferencije o industrijskim sistemima IS`20 u vidu virtualnog događaja, i da je isti uspešno realizovan. Ovim je takođe prikazana sveobuhvatnost primene EMBOK modela. On omogućava najjednostavnije upravljanje događajem kroz sve njegove faze. Vrlo lako se može modifikovati i prilagoditi događaju svake vrste. Moguće je da događaj ne obuhvata svaki od aspekata domena, ali to ni na koji način ne utiče na ishod i uspešnost samog događaja. Iako je industrija događaja bila primorana da se preko noći odvija putem Interneta kako bi održala svoju delatnost, za sada zaključujemo da se odlično u tome snašla.

Svrha Internacionalne Naučne Konferencije o industrijskim sistemima koja je usmerena na predlaganje novih naučnih rešenja i rad na razvoju industrijskih sistema, ovim događajem je u potpunosti zadovoljena. Svi aspekti koji bi ovaj događaj okarakterisali kao uspešan su izvedeni, dok oni koji se tiču dodatnih aktivnosti i zabave, nisu bili u mogućnosti da se sprovedu, ali time ne umanjuju vrednost samog događaja.

Na događaju IS`20 postoji prostor za dalje unapređenje u vidu poboljšanja marketinga, odnosno promocije događaja, što se može realizovati putem pristupa programu događaja od strane medija.

Tako bi se uvećala svest o postojanju i visokom značaju istog za naučno-istraživačku oblast. Organizovanjem ove Naučne Konferencije virtualnim putem, kapacitet broja učesnika se može znatno uvećati, i zato treba raditi na privlačenju novih. Kako se u praksi javlja problem velikog jaza između praktičara i istraživača gde mnogi praktičari nisu svesni istraživanja koje se vrši u akademskoj zajednici, nemaju akademsku pozadinu ili ne vide način primene sprovedenog istraživanja, a istovremeno, istraživači ne pitaju praktičare šta treba da znaju. [11] Promovisanjem i praktikovanjem ovakvih Naučnih Konferencija može se uticati na smanjenje tog jaza, jače industrije i bogatijeg znanja. EMBOK ima potencijal da bude vodeći instrument u rešavanju ovih napora.

8. LITERATURA

- [1] -G. Bowdin, I. Mc Donnell, J. Allen, R. Harris i W. O. Toole, Events Management, London: Butterworth - Heinemann, 2006, pp. 15,17,389.
- [2] -D. Getz, Event Management and Event Tourism, New York: Cognizant Communication Corporation, 2005, p. 4.
- [3] -A. Andrejević i A. Grubor, Menadžment događaja, Novi Sad: Fakultet za uslužni biznis, 2007, pp. 3,4,8.
- [4] -V. Nightingale, The Handbook of Media Audiences, John Wiley and Sons, 2011.
- [5] -Institut Municipal d`Investigacio Medica Miguel Porta Professor and Head of the Clinical & Molecular Epidemiology of Cancer Unit, A Dictionary of Epidemmiology, USA: Oxford University Press, 2008, p. 179.
- [6] -[Na mreži]. Available: <https://www.nationalgeographic.rs/>. [Poslednji pristup 13 11 2020].
- [7] -[Na mreži]. Available: <http://coastalcarolinaresearch.com/pandemic-what-is-a-pandemic/>. [Poslednji pristup 14 11 2020].
- [8] -[Na mreži]. Available: <https://www.propisi.net/uredbu-omerama-za-spreccavanje-i-suzbijanje-zarazne-bolesti-covid-19/>. [Poslednji pristup 15 11 2020].
- [9] -[Na mreži]. Available: <https://academy.smu.edu.sg/insights/post-pandemic-event-management-what-we-can-expect-new-normal-events-4751>. [Poslednji pristup 28 10 2020].
- [10] -[Na mreži]. Available: <https://www.iim.ftn.uns.ac.rs/is20>. [Poslednji pristup 28 10 2020].
- [11] -D. Getz, Event Studies, Theory, Research and Policy for Planned Events, New York: Elsevier, 2007, pp. 18,21,377.

Kratka biografija:

Tijana Krajojan rođena je u Zrenjaninu 1994. godine. Master rad na Fakultetu tehničkih nauka iz oblasti Projektnog menadžmenta, Menadžment događaja, odbranila je 2020. godine.
Kontakt: tijanakrajojan@gmail.com